

ПРАВА НА ВОЛЮ

№22 (283)

2010

Праваабарончы бюллетэнь

Менск, 24 лістапада 2010 году.

Фото "НН"

Праваабаронцы за празрыстасць выбарчага працэсу

17 лістапада адбылася супстрэча кірауніцтва і экспертаў назіральнай місіі АБСЕ з прадстаўнікамі кампаніі па маніторынгу выбараў "Праваабаронцы за свабодныя выбараў". У супстрэчы з кірауніком міжнароднай місіі Гертам Арэнсам і экспертыма па прававых пытаннях Барысам Дзяканавым і Айжанай Беккуліевай прынялі ўдзел эксперты Беларускага Хельсінскага Камітэту і Праваабарончага цэнтра "Вясна": Алег Гулак, Валянцін Стэфановіч, Гары Паганяйла, Дэзмітры Чарных і Уладзімір Шчэрбай.

Праваабаронцы, якія прадстаўляюць нацыянальную маніторынгавую кампанію, перадалі назіральнікам АБСЕ этапныя і тыднёвые аналітычныя справаздачы, у якіх адлюстраваныя вынікі назірання за прайшоўшымі этапамі выбарчай кампаніі, а таксама аналіз бягучых падзеяў, звязаных з ходам презідэнцкіх выбараў.

Экспертаў АБСЕ цікавілі пытанні, датычныямагчымасці праводзіць паўнавартаснае нацыянальнае назіранье, у прыватнасці, прысутніцаць падчас усіх выбарчых працэдураў. Асобна абміркоўвалася праблема, з якой сутыкнулася беларускія назіральнікі падчас праверкі сапраўднасці подпісаў, пададзеных за вылучэнне кандыдатаў у прэзідэнты – паўсюдныя адмовы ў адсочваныні гэтага працэсу. Праваабаронцы выказалі ўпэўненасць, што ўсе выбарчыя працэдуры павінны быць адкрытыя для назіраньня, а тое, што артыкул 13 Выбарчага кодэкса наўпрост не гарантует права прысутніцаць падчас праверкі падпісных лістоў, не азначае, што гэта забаронена, паколькі забароны дадзены артыкул таксама не ўтрымлівае.

Назіральнікі міжнароднай і нацыянальнай місіі дамовіліся падтрымліваць контакты і супстракацца надалей.

Рэпетыцыя Плошчы

24 лістапада на Кастрычніцкую плошчу выйшла каля тысячы чалавек, каб супстрэцца са сваімі кандыдатамі. Аднак не ўсе кандыдаты выступілі перад прыхільнікамі. На прыступках Палаца Прафсаюзаў узялі слова Віталь Рымашэўскі, Уладзімір Някляеў і Мікалай Статкевіч (Рыгор Кастусёў і Андрэй Саньнікаў у гэты час выступалі ў прямым эфіры на беларускім тэлебачанні). Супрацоўнікі Менгарвыканкаму папярэдзілі В. Рымашэўскага аб адказнасці за неда-

зволеную акцыю. На гэта ён адказаў, што як жыхар Менску, Рэспублікі Беларусь і патэнцыйны прэзідэнт ён можа супстракацца з выбарцамі дзе заўгодна, і неабязважкова на гэта атрымліваць чыноўніцкі дазвол.

У выступе сп. Рымашэўскі адзначыў, што прыйшоў час не чакаць лідараў, а самім становіцца лідарамі і браць сітуацыю ў свае рукі, таксама заклікаў галасаваць на выбарах за БХД.

(Працяг на стар. 6)

Праваабарончыя матэрыялы можна таксама прачытаць на сайтах:
www.spring96.org;
www.charter97.org;
www.baj.by

Андрэй Бандарэнка — палітвязень

Беларускія праваабаронцы прапануюць лічыць прадпрымальніка Андрэя Бандарэнку палітвязынем і накіравалі зварот у ААН пра катаўваньні вязня ў Бабруйскай калоніі

Зварот праваабаронцаў адрасаваны адмысловаму прадстаўніку ААН па катаўваньнях і беспадстаўных затрыманьнях. Напярэдадні праваабаронцы вывучылі скаргі Андрэя Бандарэнкі на тое, як з ім абыходзяцца ў бабруйскай калоніі.

Болей за месяц таму Андрэя Бандарэнку пасадзілі на тыдзень у карцэр фармальна за тое, што ён адмовіўся працаўцаў на вытворчасці, дзе выкарыстоўваецца небяспечны газ фенол. Яшчэ праз тыдзень пакараныне падоўжылі, гэтым разам нібыта за тое, што Андрэй адмовіўся працаўцаў на ўборцы тэрыторыі. Мінуў яшчэ тыдзень, і зноў вязня зьмясьцілі ў карцэр за тое, што над сваім ложкам ён вывесіў малюнкі рэлігійнага зьместу. На мінулым тыдні Андрэя Бандарэнку пасля карцэра разъясняцілі ў камеры турэмнага тыпу, адмысловым памяшканні для тых, хто "ня стаі на шляху выпраўленьня", паведамі бацька вязня Валер Бандарэнка:

"Гэта яшчэ горш за карцэр – верх таго, што яны маюць у калоніях. Яны ўзмацняюць на яго ціск, а якім чынам? Вось гэтак, зьмясьцішы ў памяшканыне камернага тыпу. Там ён можа паспаць толькі 6 гадзінаў, а потым мусіць хадзіць. Сядзець жа ці спаць на той падлозе ня будзеш, яна ж бетонная... На яго ўзмацняюць ціск, гэта відавочна".

Паралельна са зваротам у ААН праваабаронцы накіроўваюць скаргу ў Генеральную прокуратуру і Дэпутатмент выкананьня пакаранняў МУС, каб там праверылі законнасць дзеяньняў турэмшчыкаў, якія некалькі разоў запар зьмяшчалі вязня Бандарэнку ў карцэр. Што да звароту ў ААН, Гары Паганяйла адзначае, што працэдура разгляду

Андрэй БАНДАРЭНКА

такой скаргі пацягне прызначэнне яшчэ дадатковай праверкі. Праваабаронцы разълічваюць, што пад кантролем супрацоўнікаў ААН беларускім міліцыянтам будзе складаней схаваць прайду пра абыходжанье з Андрэем Бандарэнкам.

Таксама сумесна з праваабаронцамі "Вясны" ды іншых праваабарончых арганізаціяў падрыхтаваны зварот у міжнародную арганізацыю Human Rights Watch аб наданні Андрэю Бандарэнку статусу палітвязня.

Нагадаем, што актывіст АГП Андрэй Бандарэнка быў арыштаваны ўлетку 2009 году, і з таго часу яго тримаюць за кратамі. У пачатку 2010 году прадпрымальніка асуздзіл на 6 гадоў з канфіскацыяй маёмаўца за крадзеж маёмаўца фірмы. Вінава-

тым сябе Андрэй Бандарэнка не прызнаў і патлумачыў перасльед палітычнымі прычынамі, у прыватнасці, помстай за ўдзел у парламенцкіх выбарах 2008 году. За кратамі Андрэй Бандарэнка двойчы трymаў галадоўкі пратэсту, яго неаднаразова зьмяшчалі ў турэмны карцэр нібыта за парушэнны турэмных парадак.

Справу Андрэя Бандарэнкі разгледзіць Менскі гарадзкі суд.

Вярхоўны суд Беларусі ўнёс пратэст на прысуд Андрэю Бандарэнку, паведаміў адвакат вязня Зыміцер Лаеўскі. Паводле яго словаў, цягам двух тыдняў прэзідыум Менскага гарадзкога суда мусіць прыняць рашэнне адносна справы: накіроўваць яе на другі разгляд ці нават вызвалиць Андрэя Бандарэнку, прысуд якому аднойчы ўжо адмянялі. Такога варыянту не выключае праваабаронца, былы судзьдзя Гары Паганяйла, які сочыць за гэтай справай.

"Мне знаёмая наглядная скарга адваката, і магу сказаць, што мы чакалі вынясеньня пратэсту. Магчыма, пратест звязаны з адменай прысуда, але не выключаю і спынення крымінальнай справы, паколькі сапраўды тыя адвінавачаныні, якія яму выставілі, не пацьверджаныы судом".

Сябры Андрэя Бандарэнкі даслалі па інтэрнэце вытрымкі з ягона-га ліста, адпрайленага 3 лістапада. "Не жадаю ствараць праблемы, але і моўкі трymаць "выпраўленне" ўжо няма магчымасці... Ня ведаю, чым гэта ў выніку скончыцца... Раблю спробы абараніць сябе праз скаргі ў Прокуратуру, Дзяржкантроль і Адміністрацыю презідэнта, але ня ўпэўнены, што скаргі адсюль выходзяць", – піша Андрэй Бандарэнка з бабруйскай калоніі.

Заява Праваабарончага цэнтра "Вясна"

Сябра Нацыянальнага камітэту Аб'яднанай грамадзянскай партыі, кандыдат у дэпутаты падчас парламенцкіх выбараў 2008 г. Андрэй Бандарэнка адбывае пакараныне ў бабруйскай калоніі, дзе ў дачыненіні да яго неаднаразова ўжываецца ціск з боку адміністрацыі папраўчай установы, а менавіта: незаконнае зьмяшчэнне ў карцэр некалькі разоў запар, беспадстаўныя дысыплінарныя пакаранні, адмовы ў медычнай дапамозе. Да таго ж, ёсьць інфармацыя, што на Андрэя Бандарэнку акказваецца псіхалагічны ціск – яму пагражалаі "выпадковай съмерцю". Дадзеныя факты сведчаць аб выкарыстанні ў дачыненіні да А. Бандарэнкі жорсткіх, бесчалавечных, прыніжаючых чалавечую годнасць відаў абыходжанья, якія прыроўніваюцца да катаўвання.

З'яўляем увагу, што Андрэй Бандарэнка быў асуђаны 23. 02. 2010 за "крадзеж праз махлярства" да 6 гадоў зняволенія. Свой прысуд прадпрымальнік лічыць палітычна матываваным. З 15 чэрвеня па 7 ліпеня 2010 г. у знак пратэсту А. Бандарэнка трymаў галадоўку. Праваабарончы цэнтр "Вясна" не выключае палітычнага матыву перасльеду А. Бандарэнкі. Вынесены ў дачыненіні да А. Бандарэнкі прысуд таксама выклікае сумневы ў ягонай аргументаванасці і законнасці.

У сувязі з гэтым Праваабарончы цэнтр "Вясна" з'яўляецца да беларускіх уладаў і ў першую чаргу да прадстаўнікоў Міністэрства ўнутраных спраў і заклікае не дапускаць парушэння правоў асуђанага А. Бандарэнкі і забяспечыць яму належныя ўмовы адбыцця пакарання. Мы патрабуем неадкладна спыніц пагрозу жыццю і здароўю асуђанага прадпрымальніка і палітычнага дзеяча.

Менск, 24.11.2010 г.

Алесь БЯЛЯЦКІ:

"Мы робім усё, каб выбаршчыкі ведалі праўду пра выбары-2010"

Кампанія "Праваабаронцы за свабодныя выбары"
 ўжо пасьпела заваяваць вядомасць і давер ня толькі
 ў нашай краіне, але і па-за яе межамі.
Фактычна сёлета гэтая кампанія ажыцьцяўляе саме актыўнае
i **эфектыўнае назіраньне за выбарамі прэзідэнта**
Рэспублікі Беларусь. Мы не маглі не пацікавіцца
у **віцэ-прэзідэнта Міжнароднай федэрацыі правоу чалавека**
Алесія Бяляцкага чаму так адбылося
i **што за гэтым стаіць.**

Справаздачы – па ўсім съвеце

– Алесь, адкуль увогуле ўзялася кампанія "Праваабаронцы за свабодныя выбары", і чым яна займаецца цяпер?

Беларускія праваабаронцы ў свой час абвясцілі грамадзянскую кампанію "Праваабаронцы за свабодныя выбары". З першага дня выбараў-2010 да назірання прыступілі каля 100 назіральнікаў літаральна ва ўсіх рэгіёнах краіны. Многі з іх бралі ўдзел у міжнародным назіраньні ў іншых краінах, такіх як Украіна, Польшча, Літва, Азербайджан, Кіргізія, Албанія, Сербія, Швецыя ды інш.

У Менску таксама працуе аналітычны аддзел, які аналізуе справаздачы назіральнікаў і рыхтуе штоднёвыя і этапныя справаздачы. Іх можна пачытаць на сайце www.spring96.org. Гэтыя справаздачы рассылаюцца па ўсім съвеце. Таксама сур'ёнай крыніцай інфармацыі па выбарах зьяўляецца інфармацыйны аддзел, які ў штодзённым рэжыме паведамляе пра ход выбарчай кампаніі ва ўсіх рэгіёнах краіны. На гэтую інфармацыю, на памылкі і недахопы падчас правядзеньня выбарчай кампаніі вымушаныя зьвяртаць увагу як кандыдаты ў прэзідэнты і іх каманды, так і выбарчыя камісіі розных узроўняў.

Мэтай кампаніі "Праваабаронцы за свабодныя выбары" зьяўляецца ацяньванье праз правядзеньне назірання за выбарамі выбарчага працэсу згодна з беларускім выбарчым заканадаўствам і міжнароднымі стандартамі свабодных і дэмакратычных выбараў, а таксама паведамленыне нашых высноваў беларускай грамадзкасці і міжнароднай супольнасці.

На працягу апошніх пятнаццаці гадоў міжнародная супольнасць не прызнавала вынікі выбараў у Беларусі, лічыла іх сфальсіфікованымі. Праз гэта старшыні ЦВК Л. Ярмошынай забаранілі ўезд у краіны Еўрасаюзу і ЗША.

– Адны з асноўных прэтэнзіяў і беларускіх, і замежных праваабаронцаў тычыліся фармавання выбарчых камісіяў. Як, па Вашую думку, цяпер прайшоў гэты этап выбарчай кампаніі?

– На жаль, кепска. Камісіі застаяцца несамастойнымі, імі фактычна кіруе выкананічая вертыкаль. Пра несамастойнасць і залежнасць выбарчых камісій съведчыць наступныя лічбы: напрыклад, ва ўчастковыя выбарчыя камісіі з 70 815 чальцоў камісіяў ва ўсёй краіне патрапілі толькі 183 прадстаўнікі дэмакратычных партыяў. Гэта складае ўсяго 0,25 працэнта. Астатнія зьяўляюцца прадстаўнікамі дзяржаўных падпрыемстваў і установаў, якім вельмі лёгка пры неабходнасці заткнуць рот. Хаця, напрыклад, у іншых краінах менавіта прадстаўнікі розных палітычных партыяў у большасці сваёй уваходзяць у выбарчыя камісіі, што павышае давер выбарчыку да вынікаў работы выбарчых камісій, стварае сітуацыю ўзаемнага кан тролю і пазбаўляе магчымасці фальсіфікацыі і маніпуляцыі вынікамі выбараў. І гэта мяркуюць па ўсім съвеце: фармаванье незалежных ад выкананічых уладаў выбарчых камісій (няважна дзе – у Афрыцы ці ў Беларусі) – гэта першая прыступка да справядлівых выбараў.

Плюсы і мінусы цяперашніх выбараў

– Але ж этап збору подпісаў за кандыдатаў праходзіў у больш спакойнай абстаноўцы ў параданні з папярэднімі прэзідэнцкімі выбарамі ў 2006 годзе, калі ўжо падчас збору подпісаў шмат хто з актывістаў дэмакратычных кандыдатаў у прэзідэнты быў затрыманы і арыштаваны з розных прычынаў...

– Сапраўды, гэта трэба запісаць у плюсы сёлетній выбарчай кампаніі: узровень рэпрэсіяў супраць актыўных удзельнікаў кампаніі ніжэйшы ў параданні з мінулымі выбарамі. Хаця ў нас этап збору подпісаў выклікае заклапочанасць з іншай прычыны. Дакладней, прычынаў некалькі.

Першы момант – нечуване выкарыстаныне адміністрацыйнага рэсурсу падчас збору подпісаў за А. Лукашэнку з боку раённых адміністрацый. Хто за яго толькі подпісы не зъбіраў! І настаўнікі, і дактары, і выкладчыкі ва ўніверсітэтах, і большасць – з

Алесь БЯЛЯЦКІ.

парушэннем выбарчага заканадаўства, і большасць – пад прымусам. Так, у г. п. Глуск (Марілёўская вобласць) сябра ініцыятыўнай групы А. Лукашэнкі намеснік галоўнага ўрача раённай бальніцы А. Дзядзюля зъбіраў подпісы ў падтрымку дзеючага кіраўніка дзяржавы на працоўным месцы ў працоўны час. Кіраўніцтва падпрыемства "Мастоўская райсельгастэхніка" (Гарадзенская вобласць) зъбірала подпісы за вылучэнне А. Лукашэнкі таксама ў працоўны час, прычым у падпісныя лісты загадзя былі ўнесены ўсе звесткі аб работніках. Хаця ў Выбарчым кодэксе чорным па беламу напісаны: "не дапускаецца ўзборы подпісаў выбарчыкаў у працоўны час, роўнік як і прымус у працэсе збору подпісаў". Цэнтральная выбарчая камісія амаль ніяк не адзягавала на шматлікія скары наконт гэтага.

Да таго ж пры падтрымцы ЦВК у зборы подпісаў за А. Лукашэнку масава бралі ўдзел асобы, якія не зъяўляліся чальцамі ягонай ініцыятыўнай групы. Узыніла дзіўная пасада "памочнік чальца ініцыятыўнай групы", што фактычна зрабіла бессэнсойным стварэньне і рэгістрацыю ініцыятыўных групай кандыдатаў.

Другі момант – этап праверкі сапраўднасці подпісаў, сабраных за прэтэндэнтаў у кандыдаты. Нашы назіральнікі дабіваліся таго, каб гэтая працэдура праходзіла адкрыта, але, на жаль, усюды яны не былі дапушчаны да назірання за гэтай праверкай і яна праходзіла ў закрытым рэжыме. Закрытасць працэдуры праверкі сапраўднасці подпісаў не выключае маніпуляцыю з боку выбарчых камісій і дае падставы для стаўлення да вынікаў рэгістрацыі як да палітычна матываваных. Ёсьць падставы меркаваць, што некаторыя

(Працяг на стар. 7)

Аўтапрабегам – па выбарах!..

Выбары

Праваабаронца Валянцін Стэфановіч звязаны ў Цэнтральную камісію ў сувязі з ажыццяўленнем замежнымі грамадзянамі агітацыі ў падтрымку кандыдата ў Прэзідэнты Аляксандра Лукашэнкі. У сваім звароце ён адзначае:

"З публікацыі журналіста Уладзіміра Стрэльскага пад назвай "Мы за бацьку!", якая была размешчаная 19 лістапада на інтэрнэт-сایце газеты "Беларуская ніва", вынікае, што ў Санкт-Пецярбургу стартаваў аўтапрабег пад лозунгам "Мы за бацьку!". Гэты аўтапрабег арганізаваны расейскімі грамадзкімі аб'яднаннямі "Браты славяне" і "Аўтарадыёклуб". Згодна са зъмешчанай інфармацыяй, грамадзяне Расейскай Федэрацыі зъбіраюцца праехаць аўтапрабегам па шэрагу гарадоў Рэспублікі Беларусь: Марілёве, Гомелю, Берасьці, Палацку, Шчучыне, Мастах, Валожынне, Слоніме – усяго па 24 населеных пунктах. Таксама ў дадзенай публікацыі ўказана, што ўдзельнікі аўтапрабегу рухаюцца арганізаванай калонай, упрыгожанай сцягамі і лозунгамі ў падтрымку дзеючага кіраўніка дзяржавы на будучых выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Як мне стала вядома, гэты аўтапрабег ужо пабываў у некалькіх гарадах Рэспублікі Беларусь. Так, 20

лістапада 2010 г. ўдзельнікі аўтапрабегу наведалі г. Дуброўна, дзе правялі мітынг на тэму выбараў. Затым яны спыніліся ў г. Слоніме. Як вынікае з фотадздымкай, зробленых у Слоніме, на некаторых аўтатранспартных сродках ўдзельнікаў дадзенага мерапрыемства былі зъмешчаныя плакаты ў падтрымку дзеючага кіраўніка дзяржавы А. Г. Лукашэнкі. Фотадздымкі і інтар'ю з адным з арганізатораў аўтапрабегу "Мы за бацьку!", грамадзянінам Расейскай Федэрацыі, кіраўніком расейскага грамадзкага аб'яднання "Браты славяне" і дэпутатам Дзяржаўнай Думы Расейскай Федэрацыі Сяргеем Харланцьевым былі зъмешчаныя на сайце "Мой Слонім". Як вынікае з інтар'ю, мэта аўтапрабегу – падтрымка палітыкі А. Г. Лукашэнкі. Менавіта таму, па словах С. Харланццева, аўтапрабегу было вырашана даць назыву "Мы за бацьку!"

Лічу, што прадстаўленая інфармацыя съведчыць аб tym, што мэтай аўтапрабегу зъяўляецца правядзенне агітацыі ў падтрымку аднаго з кандыдатаў у Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь – дзеючага кіраўніка дзяржавы А. Г. Лукашэнкі. Дадзеная акцыя і суправаджаючая яе мерапрыемствы (правядзенне мітынгаў, размышленне на аўтатранспарце лозунгах у падтрымку кандыдата) мае на мэце пабудзіць ці заахвоціць

выбаршчыкаў галасаваць за аднаго з кандыдатаў у Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь – А. Г. Лукашэнку. Пры гэтым прашу ўлічыць той факт, што інфармацыя аб дадзеным мерапрыемстве разъмешчалася на старонках адной з вядучых рэспубліканскіх газетаў "Беларуская ніва", колькасць чытачоў якой складае сотні тысяч чалавек.

Тым часам, ч. 4 арт. 45 Выбарчага кодэкса наўпрост забаране замежным грамадзянам прымаць удзел у правядзеніні агітацыі. Падрыхтоўка і правядзенне такога маштабнага мерапрыемства цягне за сабой таксама пэўныя фінансавыя выдаткі: кошт паліва, іншыя магчымыя выдаткі па тэхнічному забесьпячэнні працы аўтатранспарту, выдаткі на харчаванье і пражыванье ўдзельнікаў аўтапрабегу і г. д. Між тым, ч. 10 арт. 48 ВК забаране прымыць ці ўскосны ўдзел замежных дзяржаваў і арганізацый, замежных грамадзянай у фінансаванні і іншай матэрыяльнай дапамозе пры падрыхтоўцы і правядзеніні выбараў. Згодна з ч. 11 арт. 48 Выбарчага кодэкса, выкарыстаньне кандыдатам у Прэзідэнты грашовых сродкаў і іншай матэрыяльнай дапамогі ў парушэнне патрабаванняў ч. 10 арт. 48 цягне за сабой адмену рашэння аб рэгістрацыі.

Згодна з арт. 49 Выбарчага кодэкса Рэспублікі Беларусь, асобы, якія дапусцілі незаконнае выкарыстаньне грашовых сродкаў і іншых матэрыяльніх рэурсаў падчас падрыхтоўкі і правядзення выбараў, нясуць адказнасць, устаноўленую заканадаўствам Рэспублікі Беларусь. Пры гэтым адміністрацыйны адказнасць за парушэнне заканадаўства аб выбарах, у тым ліку за незаконнае прыцягненне і выкарыстаньне грашовых сродкаў ці іншых матэрыяльніх рэурсаў пры падрыхтоўцы і правядзеніні выбараў, падлягаюць і замежныя грамадзяне, калі яны ўчынілі правапрушэнне на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь".

У сувязі з гэтым праваабаронца просіць "прыняць меры па спыненні незаконнай агітацыі на карысць кандыдата ў Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь А. Г. Лукашэнкі ўдзельнікамі аўтапрабегу "Мы за бацьку!". Паставіць перад кіраўніцтвам Слонімскага гарадзкога выканаўчага камітэту пытаньне аб прыцягненіні арганізатораў аўтапрабегу да адміністрацыйнай адказнасці ў сувязі з дапушчанымі імі парушэннямі заканадаўства аб выбарах. Прайнфармаваць кіраўнікоў гарадзкіх і абласных выканаўчых камітэтаў, на тэрыторыі якіх будзе праходзіць аўтапрабег, аб неабходнасці выкананьня патрабаванняў дзеючага выбарчага заканадаўства з боку ўдзельнікаў аўтапрабегу падчас іх знаходжання на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь".

Лукашэнка на... дзіцячых майках

Берасьце, 21 лістапада 2010 году.

21 лістапада ў Берасьці перад пачаткам матча 33-га туру чэмпіянату Беларусі па футболе на поле выйшли футбалісты ў суправаджэнні непаўнагадовых дзяцей, апранутых у футболькі з выявай Лукашэнкі і надпісам: "Наш Прэзідэнт". У сувязі з гэтым праваабаронца Уладзімір Малей накіраваў скарыні ў Берасьцейскую абласнную выбарчую камісію і Берасьцейскую абласнную прокуратуру па факце правядзеніння агітацыйнай акцыі падчас футбольнага матчу ў Берасьці.

У сваёй скарыне Уладзімір Малей просіць установіць, хто зъяўляецца арганізаторам масавага агітацыйнага мерапрыемства ў падтрымку кандыдата ў Прэзідэнты А. Г. Лукашэнкі. Таксама Ул. Малей просіць паведаміць, з якіх сродкаў, у якой колькасці, кім і дзе былі вырабленыя футболькі з выявай Лукашэнкі, і прыняць меры праукорлскага рэагавання да асобаў, што дапусцілі парушэнне выбарчага заканадаўства пры правядзеніні агітацыі, а дакладней – выкарыстаньне сродкаў, якія не былі ўнесены ў пазабюджэтны фонд кандыдата ў Прэзідэнты.

Галіна СЯМДЗЯНАВА:

"Менская гарадзкая камісія адсунутая ад прыняцьца рашэнъяў"

21 лістапада Першы нацыянальны тэлеканал "парадаваў" сваіх гледачоў матэрыйялам пра асаблівасці гэтай выбарчай кампаніі. У прыватнасці, шмат увагі было ўдзелена дзейнасці партыі дэмакратычнай накіраванасці падчас выбараў і працы Менскай гарадзкой выбарчай камісіі.

Партыі, вядома ж, па версіі БТ, апынулася слабымі і поўнымі "крымінальнікамі", сам факт ўдзелу Галіны Сямдзянавай (БНФ), Юрыя Хадыкі (БНФ) і Аляксея Сігаева (БСДП(Г)) у працы Менскай камісіі расцэніваўся ледзь не як вышэйшае прайяўленне лібералізму і дэмакратызму ўладаў. Пры гэтым, маляю, можна лічыць пэўную дыскрымінацыйную інтэрэсаў працоўных калектываў, якія маглі бы яшчэ вылучыць сваіх прадстаўнікоў у Менскую гарадзкую выбарчую камісію замест Сямдзянавай, Сігаева і Хадыкі, якія там апынулася па добрай волі ўладаў... Галіна Сямдзянава расказвае пра "паднаготную" зьяўленія такога матэрыйялу на Беларускім тэлебачанні.

– Вельмі часта пры галасаванні нашай камісіі троє яе членаў – Юрэй Хадык, Аляксей Сігаев і я – галасуем "супраць" (калі астатнія галасуюць "за") альбо "за" (колі астатнія галасуюць "супраць") за вырыянт рашэння камісіі. І гэта трэба расцэніваць не як нашыя незразумелыя выбрыкі, а як прайяўленне нашай прынцыповых пазіцыі.

– *Ці ёсьць нейкія канкрэтныя прыклады ў гэтым рэчышчы?*

– Вядома... Прывяду сівежы прыклад. 11 лістапада Менгарвыканкам прыняў рашэнне і вывесіў яго на сваім сайце. Гэтае рашэнне называецца наступным чынам – "Аб вызначэнні ў горадзе Менску месцаў для перадвыбарчай агітацыі па падрыхтоўцы і правядзенні выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у 2010 годзе".

Але перад тым гэтае рашэнне павінна было быць узгодненае з Менскай гарадзкой выбарчай камісіяй, пасяджэнне якой прайшло толькі 19 лістапада, але на тым пасяджэнні абмяркоўвалася толькі пытаньне аб месцах правядзеньня масавых акцыяў. І тым ня менш 19-га з'явілася зъянёная рэдакцыя рашэння гарыканкаму. Парушаючы Выбарчы кодэкс, гарыканкам зрабіў ўзгадненне з раённымі камісіямі (па кодэксе – павінна быць узгадненне з Менскай гарадзкой камісіяй). Такім чынам, Менская гарадзкая камісія была фактычна адсунутая ад прыняцьца рашэння.

– *Сёньня шмат гаворыцца пра сапраўдную лібералізацыю выбарчых працэсаў у нашай краіне. Вы можаце з гэтым пагадзіцца?*

– Абсалютна не могу. Прыведзе-

Галіна СЯМДЗЯНАВА.

ны вышэй красамоўны факт съведчыць пра тое, што, па меншай меры, на сталічным узроўні ўлада цалкам узяла выбарчы працэс у свае рукі і кіруе ім як хоча. Я напісала шмат скаргай па парушэнні выбарчага заканадаўства ў Цэнтральную выбарчую камісію і нават генеральному прокурору. Рэакцыя на ўсё гэта – "няма падставаў для прокурорскага рэагавання". Мы на паседжанні камісіі прапаноўвалі дадаткова два месцы для правядзення масавых мерапрыемстваў падчас гэтай прэзідэнцкай кампаніі – плошчу Якуба Коласа і Кастрычніцкую плошчу, але нам адмовілі па нейкіх надуманых падставах – быццам бы на Кастрычніцкай плошчы ледзь на заўтра будзе заліты каток. На рэспліку Юрэя Хадыкі аб тым, што гэтае месца знаходзіцца больш чым за 200 метраў ад рэзідэнцы Прэзідэнта, не было ніякай рэакцыі. Зразумела, мы засталіся пры сваіх інтэрэсах, якія занадта часта не супадаюць з інтэрэсамі тых, хто реальная праводзіць выбары...

Барыс БУХЕЛЬ:

"Цэнтрвыбаркам павінен разъмесьціць на сайце камісіі ўсе прынятые пастановы"

Магілёўскі праваабаронца Барыс Бухель просьціць Цэнтральную выбарчую камісію разъмесьціць на сваім сайце ўсе пастановы, прынятые падчас прэзідэнцкай выбарчай кампаніі 2010 году. З гэтай нагоды ён падрыхтаваў і падаў адпаведную скаргу ў Цэнтрвыбаркам.

У якасці аргументу праваабаронца спасылаецца на часткі 1 і 2 артыкулу 13 Выбарчага кодэкса, паводле якога падрыхтоўка і правядзенне выбараў здзяйсняеца адкрыта і голосна.

– З 74 пастановаў Цэнтрвыбаркаму, якія былі прынятые падчас прэзідэнцкіх выбараў 2010 году, на сайце не размешчаны 57, – гаворыць праваабаронца. – Гэта пастановы №№ 45, 51, 52, 54–81, 84–92, 97, 98, 99, 101–117. У двух апублікаваных пастановах – №43 і №44 – інфармацыя не зъяўляеца поўнай.

Праваабаронца адзначае, што

гэтым пытаньнем ён зацікавіўся пасля выхаду пастановы №99 ад 05.11.2010 г., у якой зацверджаны прыкладны сцэнар трэнінгу для сяброў участковых камісіяў і якую Цэнтрвыбаркам не разъмесьціў на сваім сайце.

– Якраз гэтая пастанова, якая была прынятая "з улікам прапановы Misiі назіральнікаў БДІПЧ АБСЕ" і "у мэтах забесьпячэння дэмакратычнасці выбарчага працэсу, празрыстасці працэдуры падліку галасоў выбаршчыкаў, падвышэння прафесіяналізму участковых камісіяў", наўпрост датычыцца ўсіх назіральнікаў і прадстаўнікоў СМІ, бо яны, паводле гэтага дакументу, маюць права прысутнічаць на гэтых трэнінгах. Нягледзячы на тое, што ЦВК прадэкларавала імкненне да дэмакратычнасці і празрыстасці выбарчага працэсу, яна не зъмісціла на сайце інфармацыю, якая дae магчымасць назіральнікам і журнalistам

Барыс БУХЕЛЬ.

папрысутнічаць на гэтым трэнінгу і зъніць найбольш спрэчныя моманты ў трактаванні выбарчага заканадаўства, – гаворыць праваабаронца.

Барыс Бухель заяўляе, што неапубліканыне інфармацыі такога кшталту затыкае яе ад шырокай грамадзкасці і амбяжоўвае правы, законныя інтэрэсы і магчымасці ўдзелу ў канкрэтных выбарчых працэсах назіральнікаў і журналістам.

Рэпетыцыя Плошчы

(Пачатак на стар. 1)

Уладзімір Някляеў адзначыў, што прыйшоў на Плошчу не агтаваць, а таму, што тут сабраліся людзі, якія вераць у яго, якія ставілі за яго свой подпіс, падтрымліваюць яго і прачытаў верш: "Я прыйшоў, каб Вы перамаглі".

Пасля мітынгу на Кастрычніцкай плошчы М. Статкевіч і В. Рымашэўскі павялі людзей да ЦВК, каб перадаць сваю рэзолюцыю з патрабаваннем дапусціць прадстаўнікоў апазіцыі ва-

участковая камісія, адміністрація галасаванне і забясьпечыць празрысты падлік галасоў.

Людзі, што ішлі наперадзе, не сълі расцяжку "Саша, съходзь". Рымашэўскага і Статкевіча, натуральна, не пусцілі ў ЦВК – бо нікога не было на працоўных месцах. Тому кандыдаты прыміцаўалі каля дзвініцай ЦВК рэзолюцыю і правялі мітынг каля помніка Леніну, заклікаючы ўсіх прыходзіць на Плошчу 19 снежня.

Менск, 24 лістапада 2010 году.

Генпрокуратура папярэдзіла Рымашэўскага і Статкевіча

Калі з боку кандыдатаў у прэзідэнты Беларусі будуть працягвацца заклікі да несанкцыянаваных акцыяў, "праваахоўныя органы прымуць меры рэагавання", заяўі 25 лістапада начальнік упраўлення Генпрокуратуры па наглядзе за выкананнем заканадаўства і за коннасцю прававых актаў Павел Радыёнаў.

Паводле ягоных словаў, дзеяне заканадаўства "ліберальнае": для правядзення акцыі кандыдату ў прэзідэнты неабходна толькі за два дні паведаміць аб сваіх намерах у Менгарвыканкам.

Прадстаўнік Генпрокуратуры нагадаў, што правадзіць масавыя мерапрыемствы забаронена на Кастрычніцкай плошчы, плошчах Незалежнасці, Перамогі і Якуба Коласа, у падземных пераходах, у метро і на некаторых іншых аб'ектах. Этая забарона, падкрэсліў Радыёнаў, адносіцца на толькі да 24 лістапада, але і да 19 снежня.

Прадстаўнік Генпрокуратуры паведаміў, што ў Цэнтрвыйбарам на кіраваныя копіі папярэджаючы аўтадапушчальнасці парушэння за канадаўства, вынесеных кандыда-

там у прэзідэнты Мікалаю Статкевічу і Віталю Рымашэўскаму.

Папярэджаныні, нагадаем, вынесены за заклікі да грамадзянскай узяцьі удзел у акцыі на Кастрычніцкай плошчы 24 лістапада ў Менску, якія праходзілі падчас тэлевыступленняў Рымашэўскага і Статкевіча ў тэлеэфры.

"Цяпер Цэнтрвыйбарам вывучыць усе абставіны і можа прыняць рашэнне аб прыцягненні Статкевіча і Рымашэўскага да адказнасці", – сказаў Радыёнаў.

Ён ухіліўся ад адказу на пытанні, ці можна лічыць удзельнікам несанкцыянаванай масавай акцыі кандыдата ў прэзідэнты Уладзіміра Някляева, які таксама прысутнічаў на Кастрычніцкай плошчы вечарам 24 лістапада. Генпрокуратура, заяўіў Радыёнаў, найперш дае ацэнку дзеянням арганізатораў акцыі.

Радыёнаў таксама на змог адказаць на пытанні, чаму Статкевіч і Рымашэўскі не прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці за арганізацыю несанкцыянаванага мерапрыемства. Ён не выключыў, што на гэта паўплываў іх цяперашні статус кандыдатаў у прэзідэнты.

Выбарчая кампанія

ў рэгіёнах: газеты – маўчаць, радыё – шэпча...

Рэгіональныя актыўісты штабоў дэмакратычных кандыдатаў у прэзідэнты заняліся прапагандай практычнага перашкода для супрэсій з кандыдатамі ў памяшканнях.

БЕРАСЬЦЕЙШЧЫНА

Выбарчыя штабы апазіцыйных кандыдатаў у Берасьці патрабуюць ад уладаў павелічэння месцаў для агітацыі. Акрамя таго, актыўісты скардзяцца на наўмысныя перашкоды для супрэсій з кандыдатамі ў памяшканнях.

Давераная асоба Уладзіміра Някляева Мікалай Коўш ініцыяваў у абласным горадзе правядзенне шэрагу пікетаў у падтрымку кандыдата. Чыноўнікі папярэдзілі, што дазволенымі лічачца толькі тыя пікеты, на якіх непасрэдна прысутнічала давераная асоба...

Першыя дні для агітацыі апазіцыйнымі палітыкамі страчаныя.

Давераная асоба Андрэя Саньнікава па Берасьцейшчыне Зінаіда Міхнюк адзначыла, што супрэсіі з кандыдатамі цяпер маюць заяўныя харектар. Тым ня менш, адміністрацыя ўстановаў патрабуе ад даверанай асобы дадатковых дакументаў...

ГАРАДЗЕНШЧЫНА

На Гарадзеншчыне за ўсю агітацыйную кампанію дагэтуль выступіў толькі адзін кандыдат у прэзідэнты — Яраслаў Раманчук. Супрэсія адбывалася пры невялікай колькасці выбарцаў.

Назіральнік Віктар Сазонau лічыць, што ўладныя ідэолагі, якія адказваюць за вынікі выбараў на месцах, стварылі за 16 гадоў выбарчую сістэму, якая не дae збою. З яго словаў, выбарчай тэматыкай ў СMI няма, улады съпецяйльна затрымліваюць друк агітацыйных матэрыялаў, якіх дагэтуль няма ў рэгіёнах...

МАГІЛЁЎШЧЫНА

На Магілёўшчыне супрэсіі з кандыдатамі на пасаду прэзідэнта праходзяць без раздачи агітацыйных матэрыялаў.

Невялікую колькасць інфармацыйных улётак пра выступ на тэлебачаныні Віталія Рымашэўскага распаўсюдзілі ў Магілёве паплечнікі кандыдата. Улёткі ў Магілёў перадалі з менскага штабу Рымашэўскага.

Без агітацыйных матэрыялаў праводзяць свае пікеты паплечнікі Някляева. Яны раздаюць толькі друкаваныя запрашэнні на супрэсіі...

Чакаюць улётак і ў штабах іншых кандыдатаў. Не відаць у Магілёве наўрат агітацыйных улётак Аляксандра Лукашэнкі...

Агітатарам за байкот – штраф і "суткі"

Віцебскія апазіцыянеры Барыс Хамайда і Ян Дзяржаўцаў 22 лістапада выйшли на вуліцу Леніна з плакатамі "Толькі байкот!" і "Удзел у выбарчым фарсе – гэта здрада Радзіме". Праз дзьве гадзіны яны альнуліся ў Чыгуначным райадзеле міліцыі, дзе на іх склалі пратакол за несанкцыяванае пікетаванне. А яшчэ праз пару гадзінай судзьдзя Чыгуначнага райсуда Віцебску Алена Цыганкоўска пакарала за несанкцыяванае пікетаванне з заклікам да байкоту прэзідэнцкіх выбараў сябра КХП БНФ Яна Дзяржаўца і беспартыйнага апазіцыянеры Барыса Хамайды.

Спадар Хамайда сёлета ўжо ня першы раз затрыманы за парушэньне артыкулу 23.34 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях, а спадар Дзяржаўцаў трапіў у суд упершыню. Таму, паводле раешэння судзьдзі, у якасці пакарання Барыс Хамайда мусіць адбыць 5 сутак арышту, а Ян Дзяржаўцаў – выплаціць 350 тысячаў штрафу.

Апазіцыянеры спрабавалі тлумачыць міліцыянтам і суду, што цяпер ідзе агітацыйная выбарчая кампанія, у якой яны таксама бяруць удзел. Але суд пацвердзіў, што вулічная агітацыя павінна праходзіць у вызначаных уладамі месцах, і пляцоўка калія так званага "сіняга дому" – дому № 28 па вуліцы Леніна – у гэты пералік не ўваходзіць.

23 лістапада ў абласным судзе раешэнне райсуда было прызнана неадпаведным складу правапарушэння. І з улікам асобы спадара Хамайды, чалавека ўжо пенсійнага ўзросту, судзьдзя абласнога суда Смалякова вырашила, што адны суткі пад вартай – гэта ўжо дастаткова. Такім чынам, хадзіць пракуратура запатрабавала поўнага перагляду справы, абласны суд вырашиў проста зъменшыць тэрмін арышту.

Барыс Хамайда лічыць, што справа не ў спагадлівасці пракуратуры ці

абласнога суда, а зусім у іншым: "Зараз улады імкнутца зрабіць ўсё, каб выбарчая кампанія выглядала дэмакратычнай і выбары былі прызнаныя легітымнымі. Пакаранне арыштам на 5 сутак выглядала дысанансам гэтай задумцы ўладаў, таму мяне вырашылі "пашкадаваць" з улікам узросту і гэтак далей. Але мае перакананіі пра неабходнасць байкоту толькі ўзмацніліся: толькі байкот можа перашкодзіць сценарыю чарговай "элегантнай перамогі" Аляксандра Лукашэнкі. І пікеты з заклікамі байкатаўцаў выбары мы будзем працягваць".

Віцебскі апазіцыянер Барыс Хамайда 25 лістапада ў чарговы раз выйшаў агітаваць за байкот выбараў. З плакатам "Без легітымнай Канстытуцыі няма сапраўдных выбараў з легітымнымі вынікамі" яму ўдалося прастаяць калія гэтак званага "сіняга дому" ўсяго калія гадзіны. Яго затрымаў "спецназ", адвінаваціўшы апазіцыяnera ў тым ліку ў непадпрадкаваныні супрацоўнікамі міліцыі.

"Мы робім усё, каб выбаршчыкі ведалі праўду пра выбары-2010"

(Пачатак на стар. 3)

з кандыдатаў не сабралі неабходныя для реєстрацыі подпісы, але, тым ня менш, былі зарэгістраваныя, каб стварыць бачнасць дэмакратычнасці выбарчага працэсу.

Каб прэзідэнтам стаў сумленны чалавек

– Якія вашыя прагнозы на конты апошняга этапу выбарчай кампаніі – падліку галасоў?

– Шмат нараканняў у назіральникаў выбіліка папярэдніе назіральнице, якое доўжыцца пяць дзён. Падчас яго вельмі верагодная падмена бюлётэняў у скрынках для гала-

саваныня. Выбарчая камісія, на жаль, ня могуць забясьпечыць надзейную ахову гэтых бюлётэняў. Таксама падзэрненне ў сувязі з гэтай асцыяргай выклікае гвалтоўны загон служачых і работнікаў на датэрміновае галасаваньне, які меў месца падчас апошніх выбараў. Арганізацый папярэдняга галасавання чамусці займаецца выканаўчай вертыкаль.

Таму мы заклікаем выбаршчыкаў галасаваць у апошні дзень выбараў – 19 сінегня. Так больш надзейна. Будзем спадзявацца, што працэдурা падліку галасоў пройдзе дэмакратычна і праўристычна і што назіральники ня будуць адганяць ад стaloў, дзе падлічаюцца бюлётэні. На жаль, згодна з беларускім законам

Барыс Хамайда быў гатовы да суда і пакарання, але ў Чыгуначным РАУС яго толькі распыталі, запісайшы працэс гутаркі на відэакамеру.

Апазіцыянер расправеў, што яму чыталі пастанову Чыгуначнага райвыканкаму, у якой вызначаныя месцы для перадвыбарчай агітацыі, і тлумачылі, што пляцоўка калія "сіняга дому" у гэты шэраг не ўваходзіць. На што спадар Хамайда заявіў, што ня лічыць легітымнымі раешэнні нелегітымных уладаў, бо ў краіне няма легітымнага презідэнта пасля рэферэндуму 1996 году. Таму, на ягоную думку, і патрэбны байкот выбараў – каб не даць Аляксандру Лукашэнку чарговы раз заняць прэзідэнцкую пасаду. Усе гэтыя тлумачэнні запісай відэаапаратар, і Барыс Хамайда не выключае, што іх могуць выкарыстаць у чарговым прапагандысцкім фільме па БТ, ці ў якасці доказу на судзе.

Б. Хамайду адпусцілі з пастановкунку, так і не склаўшы пратаколу і не выдаўшы позму ў суд.

даўствам, назіральнікі ў нас не маюць дастатковай правоў для таго, каб якасна назіраць за падлікам галасоў.

У любым выпадку місяц незалежных назіральнікаў заключаецца ў тым, каб даць праўдзівую ацэнку выбарчаму працэсу, і мы гэта зробім, каб беларускія выбаршчыкі ведалі, што сапраўды адбывалася падчас сёлетнай выбарчай кампаніі. Ад справядлівасці выбараў залежыць узровень даверу людзей да будучага прэзідэнта. На наш погляд, для беларускай грамадзкасці вельмі важна, каб прэзідэнтам стаў сумленны чалавек, які прыйшоў да улады ў выніку дэмакратычных і праўристых выбараў. Гэта забясьпечыла б стабільнасць беларускай улады і палепшыла б палітычныя і эканамічныя стасункі Беларусі з іншымі краінамі сьвету. І ў выніку палепшыўся б дабрабыт беларускага народа.

Ігар КРАЎЧАНКА

"Мы памятаем"

– так называецца новая книга пра зынікльх у Беларусі

Прэзентацыя кнігі "Мы памятаем" адбылася 16 лістапада ў Менску. Выданье прысьвечана зыніклым без вестак былому намесьніку старшыні Вярхоўнага Савету 13 скліканьня і экс-старшынню Цэнтрыўбаркаму Віктару Ганчару, яго сябру, бізнесоцу і педагогу Анатолію Красоўскаму, апарату расейскага тэлеканалу ОРТ, сябру ГА "БАЖ" Дзымітрыю Завадзкаму і экс-міністру ўнутраных спраў Беларусі генералу Юрыю Захаранку, лёс якіх неўядомы ўжо больш за 10 гадоў, а таксама былому віцэ-спікеру Вярхоўнага Савету Генадзю Карпенку, съмерць якога ўвесну 1999 году выклікала шмат пытанняў у дэмакратычнай супольнасці.

Над зборнікам, пабудаваным на ўспамінах сваякоў, сябру і калегаў зынікльх, працавалі вядомы беларускі журналіст і кінадраматург Уладзімір Халіп, а таксама дырэктар "Свабоднага тэатру" Наталія Калляд і мастацкі кіраўнік тэатру Мікалай Халезін.

Кніга выдадзена на беларускай, рускай і англійскай мовах. У выданьні шмат фотаілюстрацыяў з сямейных архіваў.

Уладзімір Халіп шчыра падзякаў усім, хто спрычыніўся да стварэння кнігі. "Я ведаю, чаго ім каштавала

Уладзімір ХАЛІП

зной перажываць тыя падзеі, распавядаючы пра сваіх родных і сябру, зноў праз дзесяць гадоў вяртацца ў тыя дні... Я думаю, што гэтая кніга ня будзе марнай, таму што тут сабраны не сенсацыйныя адкрыцці і не крымінальныя расцесыследаванні. Як сказаў Гары Паганяйла (кіраўнік юрыдычнай камісіі РГА "Беларускі Хельсінскі Камітэт"), застаецца юрыдычная працэдура, якая ўсё ніяк не адбудзеца. Яшчэ не пакараныя злачынцы, якія ходзяць па зямлі, якім паціскаюць руکі, з якімі вітаюцца, з якімі размаўляюць, вядуць перамовы. Але гэта скончыцца, бо ніколі не бывае, каб такое засталося беспакараным...", – падкрэсліў Уладзімір Халіп.

Ад імя родзічаў зынікльх да прыступных звяярнулася Ірына Красоўская

– былая жонка Анатоля Красоўскага, якая разам са Святланай Завадзкай арганізоўвала выданье кнігі "Мы памятаем". "Я хачу шчыра падзякаваць усім, хто сёняння прыйшоў на прэзентацыю, усім, хто быў побач з намі ўсе гэтыя цяжкія гады, усім, хто захоўваў і захоўвае памяць пра нашых родных і блізкіх. Адзінаццаць гадоў – гэта вельмі вялікі тэрмін. Сьвет зьмяняецца, мы зьмяняемся, не зьмяняюцца толькі тыя, хто ўжо больш не з намі – Віктар Ганчар, Анатоль Красоўскі, Зыміцер Завадзкі, Юры Захаранка і Генадзь Карпенка. Яны застаюцца такімі ж, якімі мы іх ведалі адзінаццаць гадоў таму. Яны застануцца такімі і ў кнізе, якую мы стварылі, таму яна так і заўвека – "Мы памятаем". Гэта кніга пра памяць і пра любоў. Тут 24 апавяданні, 24 споведзі жонак, дзяцей, родных, блізкіх і калегаў зынікльх, і большашыць з іх, хто стаў аўтарамі кнігі, сёняння тут, за што ім вялікі дзякую", – сказала Ірына.

Прэзентацыю наведала шмат журналістаў, палітыкаў, грамадзкіх актывістаў, прадстаўнікоў дыпламатычнага корпусу. Присутнічалі маці і былая жонка Дзымітрыя Завадзкага – Вольга Рыгораўна і Святлана Завадзкая.

Гэта была ўжо трэцяя прэзентацыя кнігі "Мы памятаем": першыя дэзве адбыліся ў Нарвегіі (Осла) і ЗША (Нью-Ёрк). Прычым, па трагічным супадзеніні, прэзентацыя ў Нарвегіі адбылася акурат у той дзень, калі на сваім лецішчы быў знайдзены павешаным беларускі журналіст Алег Бябенін.

Случчына згадала герояў

27 лістапада у Беларусі адзначылі юбілейныя, 90-я ўгодкі Слуцкага збройнага чыну. Асноўныя ўрачыстасці адбыліся на Случчыне. Сюды з Менску накіраваліся два аўтобусы з прадстаўнікамі беларускіх нацыянальных арганізацый. Больш як 70 чалавек на маршруце Менск-Грозава-Семежава-Вызна-Слуцак наведалі знакавыя мясціны Слуцкага збройнага чыну. Месцы пахавання змагароў за вольную Бацькаўшчыну і Крыжы Памяці былі ўшанаваныя кветкамі. Тут жа прагучалі словаў ўдзячнасці, гімн БНР, "Магутны Божа" і песні слуцкіх ваяроў.

У другой палове дня 27 лістапада на Слуцкім гарадзкім стадыёне распачаўся мітынг у гонар юбілейных угодкаў Слуцкага збройнага чыну. Сярод удзельнікаў мітынгу – кандыдат у прэзідэнты Рыгор Кастусёў, старшыня Партыі БНФ "Адраджэнне" Аляксей Янукевіч, лідар партыі БХД Павел Севярынец, старшыня Руху салідарнасці "Разам" Вячаслав Січык.

Нагадаем, што восеньню 1920 году, у час вайны Польшчы і савецкай Расіі, ваюючыя бакі падпісалі замірэнне. Дэмаркацыйная лінія і нейтральная зона прайшлі якраз праз

Случчыну. Сітуацыю выкарысталі сьвядомыя патрыятычныя сілы. 14 лістапада 1920 году яны склікалі Першы беларускі звезд Случчыны, які абраў часовы ўрад – Беларускую раду Случчыны. Пры падтрымцы сялянства і месціццаў Рада за тры дні сфармавала з добраахвотнікаў 1-ю Слуцкую брыгаду стральцоў войскаў

Беларускай Народнай Рэспублікі ў складзе двух палкоў. Паўстаньне пачалося 27 лістапада 1920 году. Бай з Чырвонай арміяй працягваліся да 28 сінтября 1920 году. Спраба стварыць незалежную беларускую дзяржаву апынулася герайчнай, але часовай, бо Чырвоная армія шматкроць перавышала ў колькасці і ўзбраеніні.